

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра педагогіки та суспільних наук

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Філософія науки і методи наукових досліджень»

на 2024-2025 навчальний рік

Курс та семестр вивчення	1 курс, 1 семестр
Освітня програма/спеціалізація	«Економіка»
Спеціальність	051 Економіка
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Кваліфікація	Доктор філософії

ПІБ НПП, який веде дану дисципліну,
науковий ступінь і вчене звання,
посада

Усанов Ігор Вікторович
к.філос.н.,
доцент кафедри педагогіки та суспільних наук

Контактний телефон	+38-068-155-80-46
Електронна адреса	pochta.usanov@gmail.com
Розклад навчальних занять	http://schedule.puet.edu.ua/
Консультації	очна http://www.culture.puet.edu.ua/ он-лайн: електронною поштою, пн-пт з 10.00-17.00
Сторінка дистанційного курсу	https://el.puet.edu.ua/

Опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	надання знань та навичок з філософії, як світогляду людини, що визначає загальне ставлення людини до цього світу крізь розуміння базових проблем буття.
Тривалість	4 кредитів ЄКТС/120 годин (лекції 20 год., практичні заняття 16 год., самостійна робота 84 год.)
Форми та методи навчання	Лекції та практичні заняття в аудиторії, самостійна робота поза розкладом
Система поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль: захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; доповіді з рефератами та їх обговорення; написання есе Підсумковий контроль: іспит
Базові знання	Філософське розуміння професійної проблематики та опанування принципів їх осмислення, світорозуміння в контексті професійних задач та самоусвідомлення у фахових горизонтах.
Мова викладання	Українська

Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
<p>ПРН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки, управління соціально-економічними системами і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку.</p> <p>ПРН02. Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, створювати нові знання у сфері економіки з метою досягнення економічного та соціального розвитку в умовах глобалізації.</p>	<p>ЗК01. Здатність абстрактного мислення, аналізу та синтезу</p> <p>ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел</p> <p>ЗК04. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)</p> <p>ЗК05. Здатність розв'язувати комплексні проблеми економіки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору і з дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.</p> <p>СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей</p>

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
<p>ПРН07. Застосовувати інноваційні науково-педагогічні технології, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність освітнього процесу з дотриманням норм академічної етики та доброчесності.</p> <p>ПРН08. Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження у сфері економіки та з дотичних міждисциплінарних напрямів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.</p> <p>ПРН09. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, емпіричних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані.</p>	<p>СК03. Здатність використовувати сучасні методології, методи та інструменти емпіричних і теоретичних досліджень у сфері економіки, методи комп'ютерного моделювання, сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та науково-педагогічній діяльності</p>

Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
Модуль 1. Наука як соціокультурний феномен		
Тема 1. Особливості філософського та наукового світогляду.	Захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи	Підготувати: реферат на тему «Формування наукового світогляду» або есе на тему «Філософські погляди вчених на поставлену проблему дослідження в дисертації»
Тема 2. Міфологія і наука від давніх часів до сучасності	Захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи	Підготувати: доповідь на тему «Міфологічність науковості. Структура і функції міфу» або есе на тему: «Міфи та реальність навколо об'єкта дослідження в дисертації»
Тема 3. Генезис та еволюція науки	Захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи	Підготувати: реферат на тему «Утопічні проекти як умова наукового прогресу» або есе на тему: «Еволюція наукових поглядів на предмет дослідження в дисертації»
Тема 4. Наука як соціальний інститут. Соціологія та культурологія науки	Захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи	Підготувати: доповідь на тему: «Наукове співтовариство і науковий етос» або есе на тему: «Етос дисертаційного дослідження»
Тема 5. Соціокультурна детермінація наукового та технологічного знання (економічні науки)	Захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; написання есе	Підготувати реферат на тему: «Місце й роль суто раціоналістичних та інтуїтивістських моментів наукового пошуку» або есе на одну з тем: «Історичні корені та сучасна актуальність моєї наукової роботи»; «Детермінація предмета дослідження в економічній науці»
Модуль 2. Методологія науки		
Тема 6. Логіка й методологія науки	Захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи	Підготувати: реферат на тему «Проблема зовнішньої та внутрішньої наукової демаркації. Міждисциплінарність» або есе на тему: «Логіка та методологія в дисертаційному дослідженні»
Тема 7. Гносеологія та епістемологія	Захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи	Підготувати: доповідь на тему: «Методи структуралізму в економічних науках» або есе на тему: «Гносеологічна проблема, поставлена в дисертаційному дослідженні, та методи її вирішення»
Тема 8. Онтологія науки	Захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи	Підготувати: доповідь на тему «Онтологічні аспекти економічних наук на перетині з іншими дисциплінарними підходами» або есе на тему: «Місце об'єкта дослідження у науковій картині світу»

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
Тема 9. Еволюційна епістемологія (динаміка та закономірності зростання наукового знання)	Захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи	Підготувати: доповідь на тему «Наукові революції Куна та еволюція науки в концепції Тулміна» або есе на тему: «Динаміка та модель мого наукового дослідження»
Тема 10. Філософія науково-технічного розвитку	Захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; написання есе	Підготувати: доповідь на тему «Методологічні трансформації в контексті інформаційних технологій» або есе на одну з двох тем: «Філософські засади і методологія моєї наукової роботи»; «Результати дисертаційного дослідження як продовження наукового розвитку»

Інформаційні джерела

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку / Міжнарод. фонд. Фонд «Міжнарод. фонд дослідж. Лєвіт. Політики»; за ред Т.В. Фінікова, А.Є. Артюхова. К.: Таксон, 2016. 234 с.
2. Гіпотетико-дедуктивний метод. Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук (гол. редкол.) та ін. К.: Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України : Абрис, 2020. 742 с.
3. Гончарук, Т. В. Філософія сучасного українця у форматі інноваційного суспільства / Т. В. Гончарук // Наукові записки. Сер. Філософія. – Острого: Національний університет «Острозька академія», 2011. – Вип. 9.
4. Добронравова І.С. Філософія та методологія науки : підручник. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 223 с.
5. Добронравова І. С. Практична філософія науки - Practical philosophy of science: [зб. наук. пр.]. Київ; Суми: Університетська книга, 2017. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/bibli/Ddr-phil-2017.pdf>
6. Кремень В.Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник / Кремень В. Г., Ільїн В. В. – К.: Книга, 2005. – 528 с.
7. Кузь О.М., Чешко В.Ф. Філософія науки: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. <http://www.repsitry.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/17865/3/2017%20-%20%D0%9A%D1%83%D0%B7%D1%8C%20%D0%9E%20%D0%9D%2C%20%D0%A7%D0%B5%D1%88%D0%BA%D0%BE%20%D0%92%20%D0%A4.pdf>
8. Мельник В.П. Філософія. Наука. Техніка. Методолого-світоглядний аналіз. Львів: Видавн. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2010. 592 с.
9. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. / За ред. І. С. Добронравової, О. В. Руденко. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2018. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/bibli/Methdl.pdf>
10. Назарук М.М. Соціальна екологія: взаємодія суспільства і природи. Навч. посібн. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2013. 348с.
11. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
12. Петінова О. Б. Філософія науки: навч. посіб. Одеса, 2018. https://unisprt.edu.ua/sites/default/files/vseDcumentifilfsfiya_ta_metdigiya_nauky.pdf
13. Петрушенко В. Л. Філософія і методологія науки: навч. посіб. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2016. <https://vlp.cm.ua/nde/15148>
14. Петрушенко В.Л. Філософія і методологія науки. Львів: Вид-во Львівськ.політехніки, 2016. 132 с.
15. Самардак М.М. Філософія науки. Напрями, теми, концепції – Х.: Парапан, 2014. - <http://arhe.cm.ua/prduct/flsfja-nauki-naprjamitemi-kncerc/>
16. Семенюк Е.П., Мельник В.П. Філософія сучасної науки і техніки. Підручн. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2012. 306 с.
17. Семенюк Е.С. Філософія сучасної науки і техніки: підручник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2017. <https://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/08/Melnyk60h84-2016-ilvepdf-cmpressed.pdf>
18. Стежко З.В., Стежко Г.П. та ін. Філософія в короткому викладі. Кропивницький: Вид. 2-е, доп., 2020, - <http://www.samprdav.cm/bks/sell/100460-filfsfiia-v-krtkmu-vikladiz>
19. Ханстантинов В. О. Філософія науки: Курс лекцій. Миколаїв: МНАУ, 2017. http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2176/1/Filfsfiya_nauky_kurs_lektsiy.pdf
20. Шганько В.І. Філософія і методологія сучасної науки. Підручник Харків: ХНУРЕ, 2017. – <http://penarchive.nure.ua/handle/document/7072>
21. Scientific Method. The Stanford Encyclopedia of Philosophy 2016. - <http://plato.stanford.edu/archives/sum2016/entries/scientific-method>
22. The Oxford companion to philosophy/edited by Ted Honderich. Oxford University Press. 1995. 965 p. [https://cdn.preterhuman.net/texts/thought_and_writing/philosophy/Honderich,%20Ted%20\(ed.\)%20-%20The%20Oxford%20Companion%20To%20Philosophy.pdf](https://cdn.preterhuman.net/texts/thought_and_writing/philosophy/Honderich,%20Ted%20(ed.)%20-%20The%20Oxford%20Companion%20To%20Philosophy.pdf)

23. Wagenknecht S. Empirical Philosophy of Science: Introducing Qualitative Methods in Philosophy of Science. Empirical Philosophy of Science. N.-Y.: Springer International Publishing, 2015. Pages 1-10 <https://www.springer.com/gp/bk/9783319185996>

Програмне забезпечення навчальної дисципліни

Пакет програмних продуктів Microsoft Office.

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

Політика оцінювання здобувачів вищої освіти: завдання, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу провідного викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Положення про організацію освітнього процесу <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2026/01/polozh-orgu-osv-proc.pdf>

Положення про порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2025/04/polozh-por-pidgotov-phd.pdf>

Положення про порядок та критерії оцінювання знань, вмінь та навичок здобувачів вищої освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_por_kryt_ocinyvannya.pdf

Порядок ліквідації здобувачами вищої освіти академічної заборгованості <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2026/01/por-likvid-akad-zaborgovanosti.pdf>

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (Moodle) за погодженням із провідним викладачем.

Політика щодо академічної доброчесності: студенти мають свідомо дотримуватися академічної доброчесності; не допускати списування (один в одного, з власноруч написаного тексту, друкованого або електронного носія інформації тощо) під час виконання індивідуальних навчальних завдань та дидактичних тестів; якісно оформлювати посилання на джерела інформації при написанні доповідей, підготовки презентацій, тез тощо В ПУЕТ діють:

Кодекс честі студента https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/kodeks_chesti_students.pdf

Положення про академічну доброчесність https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_akadem_dobrochnosti.pdf

Положення про запобігання випадків академічного плагіату <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2026/01/polozh-zapob-akad-plagiat.pdf>

Політика визнання результатів навчання визначена такими документами:

Положення про порядок перезарахування результатів навчання, здобутих в іноземних та вітчизняних закладах освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2026/01/polozh_por_perezarah_rez_zvo.pdf

Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2025/11/polozh_pro_akademichnu_mobilnist.pdf

Положення про порядок визнання результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2025/10/polozh-vyznan-rezv-informal-neformal.pdf>

Політика вирішення конфліктних ситуацій: Положення про правила вирішення конфліктних ситуацій <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-pravyly-vyrishennya-konfliktnyh-sytuacij-u-puet.pdf>

Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю у формі екзамену https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2026/01/polozh-pro-apel_pidscontr.pdf

Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції <https://puet.edu.ua/zapobigannya-ta-protidiya-korupciyi/>

Політика підтримки учасників освітнього процесу:

Психологічна служба: <http://puet.edu.ua/psychologichna-pidtrymka-v-puet/>

Студентський омбудсмен ПУЕТ <https://puet.edu.ua/other-divisions/studentskyj-ombudsmen-upovnovazhenyj-z-prav-studentiv-puet/>

Уповноважений з прав корупції <https://puet.edu.ua/zapobigannya-ta-protidiya-korupciyi/>

Безпека освітнього середовища: Інформація про безпечність освітнього середовища ПУЕТ наведена у вкладці «Безпека життєдіяльності» <http://puet.edu.ua/pro-puet/bezpeka-zhyttyedyalnosti/>

Оцінювання

Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни розраховується через поточне оцінювання

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-5): захист домашнього завдання (5 балів); обговорення матеріалу занять (5 балів); завдання самостійної роботи (5 балів); поточна модульна робота (15 балів)	30
Модуль 2 (теми 6-10): захист домашнього завдання (5 балів); обговорення матеріалу занять (5 балів); завдання самостійної роботи (5 балів); поточна модульна робота (15 балів)	30
Екзамен (40 балів)	40
Разом	100

Система нарахування додаткових балів за видами робіт з вивчення навчальної дисципліни

Форма роботи	Вид роботи	Бали
1. Навчальна	Проходження освітнього курсу на платформі Prometheus, чи інший курс за тематикою навчальної дисципліни на іншій платформі (за погодженням з викладачем)	15
2. Науково-дослідна	Участь у наукових заходах, пов'язаних з темами дисципліни	10

За додаткові види навчальних робіт аспірант може отримати не більше 30 балів.

Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни